

Henryk Olszar

Publikacje książkowe Wszechnicy Górnośląskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk im. Walentego Różdzieńskiego w Katowicach

---

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 35/2, 466-468

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W ostatnich latach i w Polsce obserwuje się duże zainteresowanie językiem i literaturą łacińską. Po części tłumaczymy to koniecznością uświadomienia mieszkańcom Starego Kontynentu ich greckich, a szczególnie łacińskich korzeni naszej cywilizacji dla podbudowania idei zjednoczonej Europy. Z pełną satysfakcją należy uznać fakt wydania podręcznika akademickiego *Język łaciński dla teologów* autorstwa Iwonny Salamonowicz-Górskiej przez nowo powstały Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Podręcznik przeznaczony jest dla studentów rozpoczynających naukę języka łacińskiego. Zawiera dostatecznie dużo objaśnień, by umożliwić samodzielne poznawanie specyfiki języka łacińskiego. Skrypt podzielony został na kilka części. Część pierwsza zawiera 28 jednostek lekcyjnych. Każda jednostka metodyczna składa się z trzech części, które pozwolą w sposób łatwy i przyjemny przyswoić teoretyczne i praktyczne podstawy języka łacińskiego. Jedną z nich jest tekst łaciński, którego zdania obrazują zagadnienia gramatyczne. Materiał gramatyczny obejmuje najważniejsze zagadnienia z fleksji oraz składni języka łacińskiego (łącznie z następstwem czasów). Najważniejsze informacje z zakresu gramatyki łacińskiej podano w sposób przejrzysty i syntetyczny, ilustrując je wieloma przykładami. Materiał gramatyczny oparty jest na tekstach Pisma Świętego, ponadto mszału, brewiarza, a także dzieł Ojców Kościoła. Punktem wyjścia przy omawianiu zjawisk językowych jest łacina klasyczna, a odrębności łaciny chrześcijańskiej są każdorazowo zaznaczone. Utrwaleniu poznanych słów, form fleksyjnych i konstrukcji składniowych służą ćwiczenia (w większości tłumaczenie zdań polskich na język łaciński). W części drugiej skryptu zamieszczono teksty prozaiczne i poetyckie zaczerpnięte ze Starego Testamentu i Ojców Kościoła oraz utwory reprezentujące średniowieczną poezję chrześcijańską. Część trzecia to Canon II Mszy świętej i modlitwy codzienne, a czwarta to słowniczki. Dla lepszego opanowania podstawowego materiału gramatycznego i słownictwa pomocne są ćwiczenia, które sprawdzają umiejętność przekładu tekstu.

Język łaciński dla teologów może być wykorzystany do samodzielnej lektury tekstów literatury łacińskiej. Szkoda tylko, że wśród łacińskich tekstów literatury biblijnej, patrystycznej i średniowiecznej dla porównania nie znalazły się teksty z literatury klasycznej, co dałoby studentowi sposobność zetknięcia się z oryginalną łaciną klasyczną oraz okazję pełniejszego poznania kultury antycznej. Skrypt ten jednak z pewnością ułatwi każdemu przyswojenie podstaw języka łacińskiego: nie tylko teologom, dla których znajomość łaciny jest niezbędna, jeżeli pragną zgłębiać pierwotne znaczenia tekstów swojej wiary, lecz także historykom, filologom tekstów łacińskich z pogranicza literatury sacrum i profanum.

Anna Maria Malina

Ks. Grzegorz Kucza, ZMARTWYCHWSTANIE CZŁOWIEKA JAKO RZECZYWISTOŚĆ ZBAWCZA. INTERPRETACJA PRAWDY WIARY O ZMARTWYCHWSTANIU CIAŁ W POLSKIEJ TEOLOGII KERYGMATYCZNEJ XX WIEKU, Katowice, Księgarnia św. Jacka 1999, XXIV, 236 s. (ISBN 83-7030-274-2).

Monografia pragnie przybliżyć prawdę wiary o zmartwychwstaniu człowieka, sięgając do polskiej myśli teologicznej z ostatnich stu lat. Pierwszy rozdział jest prezentacją interpretacji prawdy o zmartwychwstaniu ciał w tradycyjnym nauczaniu polskich teologów. W drugim rozdziale została poddana analizie obecność i interpretacja prawdy o zmartwychwstaniu ciał w przekazywanym przez teologów kerygmatycznym (katecheza, kazania i liturgia). Trzeci rozdział jest prezentacją współczesnej polskiej myśli teologicznej na opracowywany temat. Czwarty rozdział jest próbą przedstawienia przyczyn i uwarunkowań wpływających na tzw. „nowe rozumienie” prawdy wiary o zmartwychwstaniu ciał. Druga jego część zawiera postulaty dotyczące głoszenia tej prawdy wiary „tu i teraz” w aspekcie katechetycznym, homiletycznym i liturgicznym.

Ks. Andrzej Pastwa, PRAWNE ZNACZENIE MIŁOŚCI MAŁŻEŃSKIEJ, Katowice, Księgarnia św. Jacka 1999 (Studia z Prawa Kościelnego, t. 2), 149 s. (PL ISSN 0860-7133; ISBN 83-7030-360-9).

Książka jest próbą odpowiedzi na pytanie, czy miłość małżeńska posiada walor prawny w strukturze małżeństwa kanonicznego. Autor dokonuje syntetycznego opisu pojęcia miłości małżeńskiej na gruncie personalistycznej wizji małżeństwa nakreślonej w soborowej konstytucji *Gaudium et spes* oraz w nauczaniu papieża Jana Pawła II. Czytelnik znajdzie w książce analizę szerokiego spektrum poglądów na temat relacji między *amor coniugalis* a strukturą prawną małżeństwa w kanonistyce i orzecznictwie trybunałów Stolicy Apostolskiej. Szczególną uwagę w opracowaniu poświęcono opiniom i wypowiedziom kanonistów oraz audytorów Roty Rzymskiej, odsłaniającym pośrednią (nieautonomiczną) relewancję prawną miłości małżeńskiej. Ponieważ analiza egzystencjalno-dynamicznego profilu *amor coniugalis* wykazała istnienie podwójnego *ordinatio naturalis* owej miłości: *ordinatio ad bonum coniugum* oraz *ordinatio ad bonum proles*, Autor daje pierwszeństwo przede wszystkim tym poglądom w kanonistyce, które walor prawny *amor coniugalis* odnoszą do całej istoty małżeństwa (koncepcja integralna).

Jerzy Myszor, HISTORIA DIECEZJI KATOWICKIEJ, Katowice 1999, 660 s. + mapy, fot. (ISBN83-86922-60-5).

Opis dziejów diecezji obejmuje okres od zakończenia I wojny światowej do czasu reorganizacji sieci diecezjalnej w Polsce, która w 1992 r. tak mocno zawążyła także na dziejach diecezji katowickiej. Czytelnikom zainteresowanym śledzeniem ostatnich wydarzeń w archidiecezji pomocą służy kalendarium obejmujące lata 1992–1997. Praca składa się z trzech części wyznaczonych trzema etapami XX-wiecznej historii Polski. Pierwsza część obejmuje okres międzywojenny. Bar-

dzo szczegółowo omówiono starania o utworzenie diecezji katowickiej, dzięki czemu można zrozumieć wiele drażliwych problemów narodowościowych związanych z tzw. kwestią niemiecką. Przedstawiono również historię Administracji Kościelnej Polskiego Śląska Zaolziańskiego w latach 1938–1939. Część ta kończy się na wybuchu II wojny światowej. Druga część poświęcona jest dziejom diecezji w okresie okupacji, trzecia zaś – historii diecezji w okresie PRL. Wszystkie trzy części w swojej konstrukcji posiadają pewien czytelny schemat – rzeczowo-chronologiczny, na który składają się: zarząd diecezji, struktura terytorialna diecezji (sieć parafii, dekanatów, komisariatów), duchowieństwo diecezji, w tym formacja duchowa i intelektualna, duchowieństwo zakonne, problemy związane z zaangażowaniem społecznym i politycznym duchowieństwa wraz z podziałem narodowościowym wśród katolików. Duży blok zagadnień obejmuje problemy duszpasterskie i sposoby ich rozwiązywania, działalność dobroczynną Kościoła, zaangażowanie kulturalne i oświatowe.

Ks. Jerzy Cuda, PRAKTYCZNO-SPOŁECZNE KRYTERIUM WIARY-GODNOŚCI OBJAWIONEGO SENSU HISTORII. ANALITYCZNO-SYNTETYCZNE STUDIUM INSPIROWANE PARADYGMATEM NOWEJ TEOLOGII POLITYCZNEJ, Katowice, Księgarnia św. Jacka 1999, 412 s. (ISBN 83-7030-352-8).

Wielość i różność uwzględnionych w prezentowanym opracowaniu zagadnień spotyka się w problematyce możliwości i konieczności zrozumienia tożsamości człowieka, związanego nierozdzielnie ze zrozumieniem sensu historii ludzkości. To zrozumienie jest komponentem definicji człowieka (*Fides et ratio*, 1). Pojawiająca się w tym kontekście alternatywa ludzkiego „być albo nie być” wymaga rozważenia trzech konieczności: konieczności uznania formalno-merytorycznego otwarcia procesu poznawczej aktywności człowieka (fragmentaryzacja), konieczności hermeneutycznego zrozumienia sensu tego otwarcia oraz konieczności uwzględnienia objawionego wyjaśnienia tego sensu. Mając na uwadze te „konieczności”, teologia dostrzega w historii ludzkości istnienie otwartego problemu tożsamości człowieka (sola ratio) oraz możliwość jego objawionego rozwiązania (*ratio et fides*). Wszechstronne rozważanie zagadnienia możliwości i powinności podjęcia godnej człowieka decyzji zawierzenia temu rozwiązaniu (wiary-godność) jest zagadnieniem teologii fundamentalnej. Prezentowane opracowanie włącza się w poszukujący proces realizacji tego zadania, pozostając w krytycznej konfrontacji z refleksją „nowej teologii politycznej”. Pierwszy jej rozdział wyjaśnia pojęcie objawionego sensu historii; drugi przenosi to wyjaśnienie na teren refleksji filozoficznej i teologicznej, skupiając uwagę na relacji „sens – tożsamość – prawda – miłość”, z której wylania się zagadnienie praktyczno-społecznych kryteriów wiarygodności objawionego sensu historii; rozdział trzeci rozważa problematykę dialogicznego (teorytyczno-praktycznego) funkcjonowania tych kryteriów. Fundamentalna kategoria dialogu jest także obecna w czwartym rozdziale, który dostrzega obecność problematyki kryteriów w aktualnym kontekście kulturowym (akceptacja – odrzucenie); piąty rozdział dotyczy pytania, czy istnieje możliwość zawierzenia objawionej antropologii na aktualnym etapie rozwoju poznawczej aktywności człowieka, wchodzącego w XXI wiek.